

Titel: Kapitel IV.

Citation: "Kapitel IV.", i *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r04-shoot-chptrd1e17135/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

henholdsvis for Anse (§ 320 Nr. 1) eller Rære (§ 346, 2det Stykke); en Kendelse, hvorved Domsagen antages, kan ikke gøres til Genstand for Rære (§ 346, 2det Stykke).

Kapitel III.

Tilfælde, hvor Rettens Personer skulle eller kunne vige deres Sæde.

Nærværende Kapitel afvikler sig i det væsentlige kun paa følgende Punkter fra det tidligere Forslags Kapitel III.

- 1) Dommer- (Rævning- og Retskriver-) Inhabiliteten som Følge af Slægtskab eller Svogerfkab med Sigtede er udvidet til Svogerens og Svogerens Børn. Ingen kan altsaa efter nærværende Udsnit fungere som Dommer (Rævning eller Retskriver) i en Sag, i hvilken Sigtede er hans Broders eller Søsters Børn, et saadant Vægtefælle, hans Fætter, Fætterens Hustru, Kusine, Kusines Mand, Onkel eller Lante.
- 2) Det er udtrykkelig fremhævet, at det i kollegialt sammenfattede Domstole er baade Ret og Pligt for hvilken som helst af Dommerne, der maatte være bekendt med en Inhabilitetsgrund hos en Kollega, at rejse Spørgsmaal desangaaende.
- 3) Reglerne om Tidspunktet for Fremførelsen af Indsigelsen mod Rævnings Dabilitet ere henført til Rævningekap. (§ 260).
- 4) Det tidligere Forslags §§ 18 og 19 ere i simplificeret Form gengivne i nærværende Udsnit § 15.

Iøvrigt ere de i dette Kapitel indeholdte Regler om Dommerinhabilitet og dens Paakendelse i første Instans i det Hele overensstemmende med de nugældende. Der er derfor ingen Grund til nærmere Forklaring. De vanskelige Spørgsmaal, der frembyde sig, saaledes Spørgsmaalet om, hvor vidt Begrebet „egen Interesse“ som Inhabilitetsgrund (§ 12 Nr. 1) rækker, eller hvilke Omstændigheder der iøvrigt kunne antages „eguede til at vække Tvivl om fuldstændig Upartisthed“ hos Dommeren, ere gamle, vel kendte Spørgsmaal, der nødvendigvis maa løses gennem Videnskab og Praksis. Ethvert Forsøg paa nærmere Præcisieren i Lovens vil uundgaelig komme tilfort i den ene eller den anden Retning.

Særlig skal dog med Hensyn til § 12, sidste Stykke, bemærkes, at det naturligvis vilde være det bedste, om den Dommer, der

har behandlet Sagen som Underfølgelses-Dommer, ikke tillige kom til at domme i den som eneste Dommer. En saadan Ordning vilde imidlertid nødvendig-gøre, enten at der uafslædig maatte bestilles Sætte-Dommer, hvad naturligvis vilde medføre Bøvær, Forstyrrelse, Forhaling og Beføstning, eller at der maatte ansættes to Dommere i hver Underretskreds, noget, der igen vilde nødvendig-gøre Fordobling enten af Underretsdommernes Antal eller af Underretskredsens Størrelse — begge Dele lige lidt ønskelige. Man maa derfor slaa sig til Ro med, dels at de større Sager (Landsretssagerne) ikke længere som nu skulle bedømmes i første Instans af Underfølgelsesdommeren, men gaa over til Domsbehandling ved Landsret, dels at der i alle Underretssager af nogen Betydning er Afgang til Appel, hvorved man netop opnaar Paadømmelse ved andre Dommere end den, der har haft med Underfølgelsen at gøre, dels at Underretsdommerens Stilling til Forunderfølgelsen under den nye Ordning bliver forfælselig fra det hidtil gældende (sfr. Kap. XX.), saaledes at der ikke i saa høj Grad som nu bliver Fare for, at Dommerens Stilling til Forunderfølgelsen skal præjudicere hans Stilling som Dommer, dels endelig at der er taget Forbehold med Hensyn til særlige Tilfælde i Slutningen af det her omtalte Stykke.

At § 12 Nr. 5 er affattet saaledes, at det ikke i al Almindelighed hindrer en Dommer, der een Gang har behandlet en Sag, fra i Tilfælde af Genoptagelse paa ny at behandle den, er under Hensyn til Beskaffenheden af mange af de Grunde, der kunne foranledige Genoptagelse (sfr. Kap. XXX.), formentlig i sin Orden.

§ 14, 2det Punktum, er der givet en Dommer, derunder ogsaa en Dommer i en kollegialt sammenfattet Domstol, en selvstændig Ret til at vige sit Sæde.

Kapitel IV.

Den offentlige Anklagemyndighed.

Ogsaa dette Kapitel er i alt væsentligt overensstemmende med det tilsvarende Kapitel i det tidligere Forslag; de foretagne Ændringer bestaa nærmest kun i Udeladelse af nogle som oversflødige ansæte Ord og Sætninger, samt af nogle Regler om Indberetninger, der rettere høre hjemme i administrative Instruktser, hvorhos der er givet

de forskellige Anklagere andre Venævnelser. — Gennemførelsen af den Funktionsfordeling, der skulde betegne et af den hele Reformens Hovedformål, kræver selvfølgelig en fra Dommeren forskellig Anklagemyndighed i alle Sager. For at opnaa dette, uden dog derfor at indføre en stor Stab af nye Embedsmænd, foreslaas der den Ordning, at Forfølgningen af Politisager i 1ste Instans helt henlægges til Politimesteren under Tilsyn af Amtmanden og Justitsministeriet, og at i andre Sager (almindelige Underretssager, saavel som Landsretssager) Politimesteren regelmæssig paataler for Underjogelsesretten paa den egentlige Anklagemyndigheds Vegne. De egentlige Anklageres Hverv bliver saaledes normalt begravet til det, der i en paa Anklageprincipet baseret Ordning er bestemt til at være Tyngdepunktet, nemlig Domsforhandlingene i de almindelige Underretssager og i Landsretssager saavel som for Højesteret.

Den nærmere Ordning af Anklagemyndigheden er tænkt saaledes, at der i Epidien stilles en, kun Justitsministeren underordnet, Rigsanklager, hvem der bestilles en Overanklager til Bistand. De Rigsanklageren paahvilende Pligter bestaa i dels at varetage Anklagens Interesser for Højesteret saavel som i Landsretssager af særlig Betydning og Værdighed, dels at føre almindeligt Tilsyn med de ham underordnede Anklageres Udførelse af deres Hverv.

Ved hver Landsret tænkes derhos bestillet 3 Overanklagere, ligeledes med de fornødne Hjælpere til Varetagelse af Anklagens Interesser dels i Landsretssager, dels i almindelige Underretssager, men dog med Mundighed til i større eller mindre Omfang at overdrage Anklagerhvervets Udførelse i denne sidste Art Sager til Underanklagere, hvilke tænkes antagne blandt Mænd, der især iagttageligvis søge deres Erhverv som Sagsførere.

Som det vil ses, er herved Tallet af særlige offentlige Anklagere indskrænket til et Minimum, hvorved endda er at bemærke, at de nuværende Aktor-Salærer under den nye Ordning ville forisfalde. Paa den anden Side er det selvfølgelig af yderlig Betydning, at særlig Posten som Rigsanklager og de saa Posten som Overanklagere lønnes saaledes, at virkelig dygtige Folk kunne søle Opfordring til at søge dem. Disse Mænd i Forbindelse med Formændene i Landsretterne ville nemlig blive dem, paa hvem fremfor alt den heldige Gennemførelse af det nye System vil komme til at bero, og Posterne ville blive baade ansvarfulde og besværlige.

Godt Politiets Stilling angaar, da er det allerede bemærket, at Politimesteren forfølger Politisager selvstændigt, medens hans Virksomhed i andre offentlige Straffesager er at opfatte som understøttende og hjælpende den egentlige Anklagemyndighed saavel som Retten. Dette er udtrykkelig udtalt dels i § 188, dels i Udsagnet til Lov om Domsmagtens Ordning § 91 og følger for Forunderjogelsesens Vedkommende særlig deraf, at Overanklageren, om han vil, under denne helt kan optræde i Politimesterens Sted (jfr. § 201, 2det Stk.). Naar man har ment at maatte stille Politidirektøren i Kjøbenhavn direkte under Justitsministeren, har dette væsentligst den Betydning, at, forsaavidt Politidirektøren skulde være sig ved at efterkomme de til ham fra Rigsanklageren eller Overanklageren rettede Begæringer (§ 188, 2det Stk.), vil en Refus til Justitsministeriet være nødvendig til Konfliktens Løsning.

Med Henhvisning til Kapitlets enkelte Paragraffer skal følgende bemærkes:

§ 19.*)

„Den Opgave, som ifølge Anklageprincipet tilfalder den offentlige Anklagemyndigheds Organer, indbefatter: Fremførelse af de Oplysninger, som ere nødvendige til at rejse Anklage for den dømmende Ret, herunder Paakaldelse af den Medvirkning af Underjogelsesdommeren, som Lovens hjemler, dernæst Beslutning om Anklage og dennes Formulering overensstemmende med de langt strengere Fordringer til Nøjagtighed og Fuldstændighed, som den nye Ordning maa kræve, end der nu er Tale om ved Aktionsordrerne, endelig Anklagens Gennemførelse baade fra den faktiske og retlige Side for den dømmende Ret. Dette sidste har i den nye Proces en ganske anden og ulige vigtigere Betydning end i den nu gældende Ret Aktors Virksomhed ifølge Aktionsordren. Opgavens bliver i Medfør af Mundtlighedsprincipet at føre Beviserne frem umiddelbart for den dømmende Ret. Der er ikke længere Tale om et blot Referat eller Sammenstilling af et Bevismateriale, som forubiøttets fuldstændig Skaffet til Veje under Forunderjogelsen. Dertil kommer endvidere Haandhævelse af Anklagens Interesser med Henhvisning til og under Anvendelsen af de Retsmidler, Lovens hjemler, samt endelig Omjorgen for en Straffedomss Fuldbørdelse.“

*) Det herunder anførte er citeret efter Motiverne til det tidligere Forslag.

§ 20.

Som alt omtalt, ere de offentlige Anklagere at anse som Embedsmænd under Justitsministeren, men idet de træde i Forhold til Domstolene som den ene Part i Anklageprocessen, blive de selvfølgelig Domstolene undergivne paa samme Maade som enhver Proces-Part er det. Hertil kommer imidlertid, at man ikke har turdet indlade sig paa en saa radikal Gennemførelse af Anklageprincippet, at Dommeren skulde indtage en lige saa passiv Stilling som i Civilprocessen, saaledes at han i Hovedsagen indskrænker sig til at bedømme det ham forelagte Materiale. Vedens den nærmere Omtale af dette Punkt maa henvises til det følgende, stal her foreløbig bemærkes, at Kommissionen — trods nogen Divergens — har ment, at det vilde være betænkeligt, om man helt vilde indbringe paa den ene Side Retsfæstelsen, paa den anden Side de Sigtede den Garant, der ligger i, at Retten i Embeds Medfør paalægger, at mulige Mangler i det af Aktor og Defensor tilvebragte Materiale afhjælpes. Selv saaledes bejæmt bliver Dommerens Stilling under den nye Ordning, hvor han navnlig skal udøve en kritisk og supplerende Kontrol, væsentlig forskjellig fra den nuværende, hvor Dommeren jo i Virkeligheden paa en Gang er baade Anklager og Forjører. Af det anførte følger imidlertid, at Anklageren saavel som Politiet indenfor de Grænser, Loven afstifter, jfr. særlig §§ 206, 1ste Stk., og 251 in fine, maa efterkomme de Begæringer, Dommeren stiller til Sagens yderligere Oplysning.

§ 22.

Ordene „saadan Foranstaltning, som i den Anledning maatte findes fornøden“ tilfugte at overlade Spørgsmaalet til de vedkommende Forretters Sten, uden at disse ere bundne ved Inhabilitetsreglerne for Dommere i Kapitel III.

§ 23.

Det er Tanken, at Rigsanklageren personlig skulde overtage særlig vigtige og vanskelige Sager.

§ 26.

Underanklagerne skulle kun udføre Sagen for Underretten og have ingen Myndighed til at give Politiet bindende Paalæg.

Kapitel V.

Paatalen.

Fra det tidligere Forslag afvikler nærværende Kapitel sig navnlig paa følgende Punkter:

- 1) I § 31 (det tidligere Forslags § 35) er under Nr. 1 Straffelovens § 242 ikke medtaget blandt Undtagelserne, hvorhos de enkelte Embedsforbydelser, hvorom der her kan blive Spørgsmaal, ere nævnte udtrykkelig; endvidere er Listen under Nr. 2 suppleret med de nyere Lovs af samme Art samt med en almindelig Klausul for Fremtidens Skyld.
- 2) I § 32 (det tidligere Forslags § 36) er Nr. 2 ændret derhen, at Opfordring af vedkommende særlige Myndighed kun er gjort til Betingelse for Forfulgning, naar det ifølge Lovgivningen er afhængigt af dennes Bestemmelse, om Tiltale skal finde Sted.
- 3) I § 33 (det tidligere Forslags § 37) er Rigs- og Overanklagerens Myndighed til paa egen Haand at indlade Tiltale udvidet, jfr. nærmere nedenfor.
- 4) I § 35 er de privat forfulgte Straffesager stilledes paa anden Maade end efter det tidligere Forslags § 39, og endelig er 5) det tidligere Forslags § 42 udeladt som overflødig.

Med Hensyn til Kapitlets enkelte Paragraffer stal følgende bemærkes:

§ 27.

Den heri udtalte almindelige Regel er en Grundbestanddel af hele Anklageprincippet. Den Undtagelse, der gøres i Slutningen for paatrængende Tilfælde vedkommende, kan vanskelig undværes; lignende Undtagelser genfindes i fremmede Love (se R. L. § 269, T. L. § 163, D. L. § 89, Code d'instr. or. § 61). Hvor en Dommer har paabegyndt Retshandlinger af egen Drift, stal han uophølgelig derom underrette Paatalemyndigheden eller den Dommer, for hvem Forundersøgelsen foregaar.

§ 28.

Reningen med denne Paragraf er ikke, at Paatalemyndigheden til enhver Tid efter eget vilkaarligt Forgodtbejndende kan fratage en Forfulgning. De Regler, som bestemme, hvem Myndigheden til at indlade Paatale tilkommer, samt hvilke Betingelserne for saadan Indladen ere (altsaa Reglerne i § 32 og 33), maa ogsaa